راپۆرتەکانی ئۆکسفام و کۆڕبەندی دافوس… عەلی مەحمود محەمەد

راپۆرتی ئۆکسفامی ساڵی 2019 " ئۆکسفام تەی ڕێکخراوێ خێرخوازییەکانە بۆ کەمکردنەوەی هەژاری لە ساڵی 1942 لە بەریتانیا دامەزراوە " کە ڕۆژێك پێش دەستپێکردنی دانیشتنەکانی دافوس بڵاو کرایەوە واتا لە 21ی جەنیوەری 2019, ئاگری بەردا لە جەستەی کۆبونەوەکە, ئەوەی ئەمساڵیش تەزاندی, ساڵ لە دوای ساڵ راپۆرتەکان کاریگەر تر دەبن, ئەو ئامارانە کە تەنها دڵۆپێکن لە ئۆقیانووسی نا دادپەروەرییەکانی سستەمی سەرمایەداری, بەهۆی هاوکێشەیەکی زۆر سانەاوە, ڕۆژ لە دوای ڕۆژ هەزاران هەژارترو دەوڵەمەندان دەوڵەمەندتر دەبن لە سایەی ئەم سستەمە , راپۆرتەکان هەرچەندە سەرنج هەیە لەسەریان, بەهۆی زیادەڕۆیی ئۆکسفامەوە نا, بەڵکە بەهۆی نەبوونی راپۆرتی وڵاتانەوە لەسەر سامان و داهاتی تاك, بەهۆی ئەوەی هێشتا ناتوانێت نا ڕەواییەکانی سستەمی سەرمایەداری وەك هەیە دەربخات و ببێتە ئاوێنەی واقعی کۆمەڵایەتی سیاسی ئێستای جیهان, زۆر مرۆق لە کونجی و کەلەبەری جیهان پەراوێزخراون ئامارەکان ئاگایان لێی نییە, پارساڵ سەروەت و سامانی تەنها 26 کەس لە ملیاردێرەکانی جیهان , هاوتابوو بە سەروەت و سامانی 3800 ملیۆن کەسی هەرە هەژاری جیهان , واتا نیوەی ژمارەی دانیشتوانی جیهان, کە لە 2018دا سەروەت و سامانی 42 ملیاردێر یەکسان بوو بە سەروەت و سامانی 3,8 ملیار مرۆقی هەژار لە جیهاندا, لە ساڵی 2017دا ئەم ژمارەیە 61 کەس و ساڵی 2016 تەنها 86 کەس و ساڵی 2009 بریتی بوو لە 390 کەس, بەم شێوەیە دەبینین ساڵ بە ساڵ ژمارەی ملیاردێرەکان لە کەمبونەوەدان و ژمارەی هەژارە هاوتاکانیان لە بەرزبونەوەدایە, لە ساڵی 2009 ەوە ژمارەی ئەو ملیاردێرانەی سامانەکەیان هاوتایە بە داهاتی نیوە هەژارەکەی دانیشتوانی گۆی زەوی بیست جار چۆتە سەر, ئەمە گەورەترین کارەساتە لە مێژووی مرۆقایەتیدا, ئەم ئامارانە هەمووشی بە پێی راپۆرتەکانی ئۆکسفامن کە ئەویش سەرچاوەی سەرەکی لێکۆڵینەوەکانی بانکی کریدی سویس و گۆقاری فۆربیسە کە دوو دەزگای لێکۆڵینەوەی سەرمایەدارین, راپۆرتەکانی ئۆکسفام ساڵانە گڕی گەرمای ناو هۆڵی کۆڕبەندەکەو کاردانەوەکان لە بەرامبەری بەتینتر دەکات بە بڵاوکردنەوەی

ئامارەکانی , ئۆکسفام چارەسەری بۆ ئەم جەنگەستانە تەنها باجی زیاترو دادپەروەرانەیە, واتە هەزاران هەر لەبەر رەحمەتی ملیاردەرەکان دەهێڵێتەوە, بە خێرو سەدەقەی دادپەروەرانە, دادپەروەری بە مانەوەی ملیاردەرەکان لە بە تێرکردنی مەمرەو مەژی هەزاران, ئەوان رەخنەیان لە مردنی لە برسانە لە سایەی سستەمی سەرمایەداری نەك هەوەدان بە یەکسانی ئابووری.
ئەو 26 ملیاردەرە ی پارسانە 17یان ئەمەریکی , 2 فەرەنسی , یەك مەکسیك, یەك هیندی, 3 چینی , یەك هۆنگ کۆنگ (چین) بوون لە ئەستا ئەو هاوکێشەیە گەڕاوە بۆ پێی قازانج و زەرەری ئەوان, سەری ساڵی 2019 خاوەند 1357,3 ملیار دۆلاربوون , لە بە سەری ساڵی ئەمساڵ سەرمایەکەیان بە بڕی 316,3 ملیار دۆلار زیادی کرد بە رێژەی %23,3 بووە 1673,6 ملیارد دۆلار” ئامارەکە تایبەتە بە خۆم ” .

ئامارەکانی ئۆکسفام 2020ی ئۆکسفامئۆکسفام ئەگەر ئەمساڵیش بە پێوەری ساڵانی رابردوو ئامارەکانی بڵاو بکردایەتەوە, ئەوا ژمارەی ئەم ملیاردەرانەی کە سامانەکەیان هاوتا دەبوو بە داهاتی نیوەی دانیشتوانی هەرە هەژاری جیهان لە نێوان 16 بۆ 19 ە دەبوو, بەمەش ترس و موچڕکی زیاتری بڵاو دەکردەوە بە جیهاندا, جۆوی دافەسییەکانی زیاتر تەڵك دەدا, زیاتر هەستیا دەکرد ئەوان سەرچاوەی دەندەیەکان.
بەڵام ئامارەکانی ئەمساڵیشی دیسان هەر بارەمەتری قینی لە سستەمی سەرمایەداری بەرز کردەوە , رایگەیاند:سامانی ملیاردەرەکانی جیهان کە ئەستا ژمارەیان 2153 کەسن” پارسانە بەهەی قەیرانی ئابوری و هەڵکشان و داکشانی بازاڕی بازاڕی دراو و پشکەوە 55 کەسیان لە لیستەکە چونە دەرەوە”, هاوتایە بە سامانی 60%ی دانیشتوانی جیهان, کە 4,6 ملیار کەسن, وە سامانی 1%ی هەرە دەوڵەمەندەکانی جیهان هاوتایە بە دووجاری سەروەت وسامانی 92%ی سەرجەم هاووڵاتیانی جیهان, هاوکات سامانی 22 پیاوی هەرە دەوڵەمەندی جیهان هاوتایە بە سامانی هەموو ژنانی کیشوەری ئەفریقا, کە زیاترە لە 600 ملیۆن کەس.هەر بە پێی ئاماری ئەمساڵی دافەس بێت , ژنان رۆژنە 12 ملیار کاتژمێر کاری خۆراِیی دەکەن, کە ساڵانە بایی 11 ترلیۆن دۆلارە , کە دەکاتە 12,6%ی بەرهەمی نەتەوەیی جیهانی.

چارەسەرییەکانی ئۆکسفام

ئۆکسفام رێگ گرتن لە هەڵاتن لە دانی باج و بەرزکردنەوەی کرێی کرێکاران و سنور دانان بۆ موچەو داهاتی بەڕێوەبەری راپەراندنی کۆمپانیاکان بە رێگا چارەی گونجاو دەزانێت بۆ رێگا گرتن لە بەرز

بونەوەی نا یەکسانی, نەك هەڵوەشاندنەوەی خاوەندارێتی تایبەتی, وەلێ كاتێك ترمپ دەبێتە حاكمی جیهان, پێشنیارەكەی بستێك بە ناكات, چونكە حكومەت و چین و كۆمپانیا بونەتە یەك دەستگاو لە خزمەت یەكتر كاردەكەن, ئەمڕۆ لە جیهاندا لە رێگای پارتە راستگەراكان و بە بەهانەی راكێشانی سەرمایەگوزاری بیانی و هەڵنەهاتنی سەرمایەی ناوخۆیی هەڵمەتی توند بە كەمكردنەوەی باج هەیە لەسەر سەرمایەداران, 50 ساڵە ئەم حكایەتە روو لە دافوس و دافوسچییە هەقە ئاڵتونییەكان دەڵێنەوە, نەیتوانی بە نیو ئەندازەی راپەڕینی ئەلەگ زەردەكان فەرەنساو دەمامك دارەكانی شیلی كاریگەری دابنێت و تەخت و تاراجێك بلەرزێنێت, ئەدی كاتێك لە بری راپۆرتە ساڵانەكان پرۆلیتاریاو بریكاریای جیهانی قسەی خۆیان بكەن و شەڕی هەقە رەنگاو رەنگەكان بێتە ناو باریكاردو سەر شەقامەكان چی رودەدات؟.
بە پێچەوانەی ویستی ئۆكسفامەكان, باج لە ساڵی 1970دا بە رێژەی 62% بوو, بە 38% كەمبوەوە لە ساڵی 2013, لە وڵاتانی تازە گەشەكردوو 28% و لە وڵاتێكی وەك بەرازیل 10% ەیە. دەوڵەمەندەكانیش نەك رێژەی باجیان بە كەمكراوەتەوە, بگرە 7600 ملیار دلاریان لە 2500 شوێنی جیهان لە باج شاردۆتەوە, بەشێوەی گشتی ئێستا دەوڵەمەندەكان و كۆمپانیاكان باجی كەمتر دەدەن وەك لەوكات, بگرە بە كۆمەڵ وڵاتان بڕیار لەسەر كەمكردنەوەی باج دەدەن, كەواتا دافوس و ئۆكسفامەكان 50 ساڵە چی دەكەن و چ بەرهەمێك دەدورنەوە .
زیاد بوونی ژمارەی دەوڵەمەندەكان نیشانەی پێشكەوتنی ئابوری نییە, بەڵكە نیشانەی شكستی سستەمە كە ناتوانێت پارسەنگ رابگرێت و بەرئەنجامی گەشەی ئابووری دادپەروەرانە لە نێوان مرۆڤەكان لە جیهان دابەش بكات, نەك وەك سیاسییەكانی كوردستان پێیان وابوو بوونی هەزاران ملیۆنێر و 30 ملیاردێر نیشانەی پێشكەوتنی كوردستانە.لە كاتێكدا 3,8 ملیار كەس هیچیان بەر نەكەوت لە نیعمەتی گەشەی ئابوری جیهان بگرە قازانج سەری مایەشی خواردووە, تەنانەت كریستین لاغارد بەڕێوەبەری پارساڵی سندوقی دراوی جیهانی و ئێستای بانكی ئەوروپی وتی”لە 15 وڵاتی جیهانی سێیەم داهاتی تاك دابەزیوە”كەچی لە لایەكی ترەوە 27%ی گەشەی جیهان دەوڵەمەندەكان دەیبەن . ساڵی 2009 ژمارەی ملیاردێرەكان 793 كەس بوو, كەتایی 2019 گەیشتە 2153 كەس , سەرمایەكەشیان گەیشتە 8,7 ترلیۆن دۆلار.